

Simulácia Severoatlantickej rady

V pondelok, 29. októbra 2018, sa v Centre krízového riadenia Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici uskutočnilo finále prvého ročníka projektu Daj NATO! organizovaného Euroatlantickým centrom s finančnou podporou NATO – Sekcie verejnej diplomacie. Finálna fáza projektu prebehla formou simulácie zasadnutia Severoatlantickej rady na tému „Návrh zvýšiť výdavky na obranu na úroveň 4% HDP“, ktorej sa aktívne zúčastnilo 10 najlepších tímov, pozostávajúcich zo žiakov stredných škôl. Každý z účastníkov bol dosadený do funkcie delegáta jedného z členských štátov NATO, pričom ich úlohou bolo dospieť ku konsenzu.

V úvode simulácie vyzval generálny tajomník delegátov členských štátov NATO hlasovať o návrhu témy zasadnutia Severoatlantickej rady, kedy všetci prítomní jednohlasne návrh témy potvrdili. Následne mali delegáti členských štátov Aliancie na odprezentovanie svojho otváracieho stanoviska. Väčšina členských štátov s návrhom o zvýšenie výdavkov na obranu na úroveň 4% HDP nesúhlasila, nakoľko nespĺňajú ani len úroveň 2% HDP, ku ktorým sa pri vstupe zaviazali. Považujú za dôležitejšie udržiavať bezpečnosť a mier vo svete, a zbytočné navýšenie by len zhoršilo ich ekonomickú situáciu a zvýšilo nespokojnosť obyvateľstva krajín.

Zasadnutie následne pokračovalo rokovaniami na odsúhlasenú tému. Počas rokovaní rezonovali pripomienky a pozmeňujúce návrhy delegátov. Ako príklad možno uviesť stanovisko Francúzska, ktoré momentálne na svoju obranu prispieva 1,8% HDP a plánuje dosiahnuť úroveň 2% HDP do roku 2024. Navýšenie kritizuje a považuje za nerelevantné. Prispieva na misie v Afganistane a prioritne sa zapája do obranných paktov, akým je napríklad PESCO. Island ako malá so špecifickým postavením v rámci NATO taktiež nepovažovala návrh za reálny, nakoľko prispieva do spoločného rozpočtu

len 0,26% HDP. Za kľúčovú považuje dohodu o vojenských operáciách s Nórskom a Dánskom, a svoju strategickú polohu, ktorou dokáže Aliancii poskytnúť viaceré benefity. Pobaltské štáty vyslovili názor, že je potrebné kontinuálne navyšovanie príspevku, nakoľko vnímajú svojho bezprostredného suseda, Ruskú federáciu, ako potenciálneho agresora. Podľa ich názoru sú štyri percentá nedosiahnuteľnou hranicou pre Spojené štáty americké, nie to ešte pre malé európske štáty, ktorým by enormné navýšenie spôsobilo ekonomický kolaps.

Spojené štáty americké naopak vnímajú 4-percentnú hranicu ako ideálnu a reálne dosiahnuteľnú v budúcnosti. Taktiež vyzdvihli dôležitosť existencie Aliancie, ktorá efektívne udržiava mier a stabilitu vo svete. Vojenské akcie a cvičenia vyjadrujú jednotný postoj NATO voči potenciálnym aktom agresie, avšak podľa delegáta USA je poľutovaniahodné, že niektoré členské štáty sú ľahostajné v otázke financovania svojich ozbrojených síl a nedodržiavajú povinnosť plniť záväzky, napríklad prispievaním 2% HDP, čo je absolútne minimum, ak chceme udržať ideu kolektívnej obrany. Francúzsky delegát nepovažoval za nevyhnutné navyšovanie financií, nakoľko ich má Aliancia dostatok a navrhol USA, aby prispievali len 2% HDP kým nebudú splňať všetky členské štáty danú hranicu.

V závere simulácie sa zúčastnení aktéri museli dohodnúť na vypracovaní spoločného záverečného stanoviska. Dospeli k záveru, že je potrebné zriadenie nezávislej medzinárodnej komisie, ktorá bude mať za úlohu preskúmať ekonomickú situáciu členských štátov a ich schopnosť plniť si svoje záväzky v oblasti financovania obranného sektora. Komisia by každoročne zhodnocovala ekonomickú situáciu jednotlivých členských krajín. Každý členský štát by si zároveň určil svojho ekonomického experta a komisia by bola uznášaniaschopná 3/5 väčšinou a nie jednohlasne, pretože by to bolo neefektívne. Ďalej sa členské štáty zaviazali, že budú každoročne zvyšovať svoje výdavky na obranu a do roku 2024 dosiahnu hranicu 2% HDP. V prípade nesplnenia tohto bodu

bude daný štát posudzovaný nezávislou komisiou a penalizovaný formou ekonomických sankcií. Nórsko s USA spoločne navrhovali penalizáciu v podobe odobratia hlasovacieho práva. Členským štátom, ktoré by neboli schopné splniť hranicu 2% HDP, by všetky benefity vyplývajúce z členstva v NATO ostali, avšak by nemohli svojim hlasom ovplyvňovať budúce smerovanie Aliancie. Generálny tajomník s návrhom odobrať hlasovacie právo nesúhlasil, nakoľko je to v rozpore so Severoatlantickou zmluvou. Namiesto toho sa napokon delegáti jednohlasne rozhodli pre ekonomické sankcie. Fungovali by na ročnej báze a dané poplatky by dorovnávali rozdiel medzi príspevkom členského štátu na obranu a hranicou 2% HDP. Vyplácanie dlhu zo strany členských štátov by bolo zaručené skupovaním ich štátnych dlhopisov, použitím bankového sektoru, či zadlženosťou v MMF.